Aan de leden

Datum
1 april 2022
Kenmerk
COS/U202200273
Lbr. 22/021
Telefoonnummer
070-3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ontwikkelingen Oekraïne

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Gisteren sprak de Oekraïense president Zelensky de Tweede Kamer toe. Hij bedankte Nederland onder meer voor de opvang van zijn landgenoten. Complimenten die ook gericht zijn aan gemeenten die grote inspanningen verrichten om Oekraïners op te vangen. Tegelijkertijd waarschuwde hij ook dat er een gewenning aan de oorlog ontstaat. De lijsten met doden en gebombardeerde steden voelen steeds meer als dagelijkse realiteit aan. Het is goed om ons dit te realiseren.

Vanwege deze uitzonderlijke periode stelt het kabinet noodwetgeving in werking. Ondanks dat er nog geen acuut tekort aan opvangplekken is. Door de activering van de Wet Verplaatsing Bevolking ligt er een juridische basis voor de opvang van nu en voor nadere regelgeving als de aantallen vluchtelingen onverhoopt verder oplopen. De VNG blijft er bij het kabinet op aandringen dat deze noodwetgeving zodra dit verantwoord is onmiddellijk weer buiten werking wordt gesteld.

Als gemeenten speelt u een cruciale leidende rol in de opvang van de vluchtelingen. Er is in korte tijd onder coördinatie van de Veiligheidsregio's zeer veel bereikt. Samen met uw medewerkers zorgt u ervoor dat oorlogsslachtoffers een veilig onderkomen vinden, toegang krijgen tot zorg en onderwijs en leefgeld krijgen uitgekeerd. Voor de VNG is het daarom belangrijk dat regelingen praktisch uitvoerbaar zijn en dat er geen belemmeringen zijn of komen in financiële vergoedingen of regels. In de kamerbrief van 30 maart vindt u een goed overzicht van de genomen maatregelen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

In deze ledenbrief gaan wij in op de actualiteit rond:

- Noodwetgeving
- Regeling verstrekkingen
- Registratie
- Particuliere opvang
- Huisvesting/ Rijksvastgoedbedrijf
- Compensatie gemeenten
- Taalonderwijs

Noodwetgeving

De inwerkingstelling van de artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking wordt naar verwachting vandaag voltrokken bij koninklijk besluit. Dat is conform de wettelijk voorgeschreven procedure bij de inwerkingstelling van noodbevoegdheden. In dit geval is niet de noodtoestand afgekondigd. De inwerkingstelling van het noodrecht gebeurt op tijdelijke basis, maar er is geen einddatum bepaald. Hierover blijft het kabinet in overleg met betrokken partijen. Het kabinet gaat alle colleges hierover per brief informeren. De VNG heeft er begrip voor dat het nodig is om dit juridisch instrumentarium te gebruiken om deze vluchtelingen zo snel mogelijk te kunnen helpen.

De Wet verplaatsing bevolking en de daarin aan de burgemeester toegekende bevoegdheden laten onverlet dat gemeentelijke bestuursorganen op verschillende beleidsterreinen taken en bevoegdheden hebben die zij ook kunnen benutten om vluchtelingen uit Oekraïne te faciliteren. Deze beleidsterreinen zijn niet alleen bij de burgemeester belegd, maar ook collegiaal bij burgemeester en wethouders. Over de uitoefening van hun bevoegdheden leggen burgemeesters en colleges verantwoording af aan de gemeenteraad en vindt lokaal debat plaats zoals het in een lokale democratie gaat.

Regeling verstrekkingen

De VNG heeft een versnelde uitvoeringstoets uitgevoerd op de regeling verstrekkingen zodat de regeling zo snel en eenvoudig mogelijk uit te voeren is. We zijn verheugd dat de uitkomsten van de versnelde uitvoeringstoets zijn meegenomen in de regeling. Er is gekozen voor afgeronde bedragen, een vast bedrag per persoon (zonder staffel) dat op één peildatum wordt uitgekeerd, geen verplichte koppeling tussen de uitkering van de verstrekking van leefgeld na de BRP-registratie en een eenvoudige consequentie bij inkomen uit arbeid (bij inkomsten uit werk, stopt het leefgeld).

Het rijk evalueert samen met de VNG na 3 maanden de uitvoering van de regeling zodat we kunnen kijken hoe de regeling in de praktijk uitpakt en waar nodig aangepast kan worden.

Particuliere Opvang

Een plek in een gasthuishouden kan voor sommige vluchtelingen een goede oplossing zijn. De VNG vindt het van belang dat zowel de gast als het gasthuishouden vooraf een bewuste keuze maken. De ondersteuning die wordt geboden door het consortium RefugeeHomeNL – screening van gezinnen, het zoeken naar een goede match, huisbezoek – kan bijdragen aan een veilig en geslaagd verblijf. Dit proces wordt eerst getest met een beperkt aantal plaatsingen, voordat het landelijk wordt uitgerold.

Het consortium, waaronder ook TakecareBNB, ontvangt van het ministerie van JenV een vergoeding voor het uitvoeren van deze taken. Het is niet de bedoeling dat gemeenten hier aan gaan bijdragen, noch is er een vergoeding beschikbaar voor particulieren die vluchtelingen opnemen. Vluchtelingen krijgen een additionele wooncomponent in hun toelage. In overleg met het gastgezin kunnen afspraken worden gemaakt dat zij hiermee een vergoeding betalen aan het gastgezin.

Huisvesting/ Rijksvastgoedbedrijf
Minister De Jonge heeft al aangegeven dat Rijksvastgoedbedrijf panden aan het COA en via de veiligheidsregio's aan gemeenten aanbiedt als ondersteuning bij het voorzien in opvangplekken voor asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne. Het is de bedoeling dat het COA en gemeenten het vastgoed huren van het rijk. Deze kosten kunnen gemeenten halen uit de vergoeding die zij krijgen voor de opvang van asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne. Daarnaast kunnen gemeenten verzoeken voor een vergoeding voor kleine aanpassingen in de panden indienen bij het Rijksvastgoedbedrijf, zodat deze zo snel mogelijk voor opvang geschikt zijn te maken. Hiervoor heeft het kabinet €75 miljoen beschikbaar gesteld. Het Rijksvastgoedbedrijf neemt het initiatief om contact te leggen met de gemeenten waarin het gebouw zich bevindt.

Compensatie gemeenten
Er ligt een bestuurlijke afspraak dat gemeenten de reële meerkosten vergoed krijgen en dat gemeenten er niet slechter voor mogen komen te staan. Het kabinet werkt momenteel aan een bekostigingsregeling. Dat moet gemeenten in staat stellen de opvang te financieren en hier verantwoording over af te leggen. Voor wat betreft de (uitvoerings)kosten opvang en verstrekkingen heeft het kabinet besloten tot een hybride financiering. Vertrekpunt van de financiering is: normkosten waar mogelijk, feitelijke kosten waar nodig. Naar verwachting treedt deze regeling medio april in werking. Het normbedrag wordt gemonitord en, indien nodig, naar boven bijgesteld. Vragen over het normbedrag, of over te maken investeringen, kunnen worden gesteld via het speciaal ingerichte mailadres van JenV: dgm.oek.financien@minjenv.nl

Voor overige meerkosten moeten met de afzonderlijke departementen afspraken gemaakt worden. Ook voor deze kosten geldt dat gemeenten er financieel niet op achteruit mogen gaan.

Onderwijs
Een flink aantal gemeenten is al bezig met het organiseren van tijdelijk onderwijs. Maar veelal is dat hooguit tot de zomer. De VNG wil daarom snel duidelijkheid over de huisvesting, toenemende behoefte aan taalonderwijs voor volwassenen en het leerlingenvervoer. Door de speciale status van deze kinderen vervalt de rol van het COA en past het ook niet binnen de bestaande afspraken die gemeenten hebben gemaakt over de toelating en financiering voor aandachtsgroepen tot speciale regelingen.

De VNG zet in op een aparte vergoeding voor gemeenten. Voor het realiseren van onderwijshuisvesting en de eerste inrichting van de schoolgebouwen kan dit gebaseerd worden op de nieuwe OHBA-regeling. Dit moet nu al geregeld worden zodat gemeenten aan de slag kunnen.

Deze tijd van oorlog en toestroom van vluchtelingen vereist ingrijpende maatregelen waarbij gemeenten en rijk als één overheid samenwerken om gezamenlijk de goede maatregelen te nemen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur